

MUHASEBE MESLEK MENSUBU OLMAK SOSYAL TABAKALAŞMADA SINIFSAF FARKLILAŞMAYA NEDEN OLUYOR MU?

Tuğba UÇMA *

“Bütün insan toplulukları heterojendir.”
J.A. Schumpeter

ÖZET

Sosyal tabakalar ve sınıflar, geçmişten beri toplumların sosyal yapılarının oluşmasında etkin bir rol oynamıştır. Sosyal sınıf ve sosyal tabakaların oluşumunu inceleyebilmenin en iyi yolu toplumsal yapı analizi yapmaktır. Çünkü sosyal sınıf ve tabakalar, sosyal yapının kesitlerinden bir tanesi olarak kabul edilmekte ve topluma yön vermektedir. Tabakalaşma temelinde; toplumun eşit olmayan sosyal etki ve yaşam şartlarına sahip insan katmanlarına bölünmesidir. Toplumdaki bu bölümlenmeyi ölçmek amacıyla birçok değişken kullanılmaktadır. Ancak bu çalışmada yalnızca ekonomik değişkenler dikkate alınmıştır. Böylelikle toplumdaki meslek mensupları ait oldukları meslek grubu ile toplumsal tabakalaşma içerisinde bir katmana yerleşebilmektedir. Toplumda katmanlaşma içerisinde belirgin olarak gözlenen mesleklerin içerisinde muhasebe mesleği de bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacını; Muğla ilinde (Merkez ilçede) faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının sosyo- ekonomik statüleri temel alınarak, sosyal tabakalaşmadaki rolünü ampirik bir çalışma yardımıyla ortaya koymak ve muhasebe meslek mensubu olmanın sosyal tabakalaşmada sınıfsal farklılaşmaya neden olup olmadığının ortaya çıkarmak oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mesleği, Muhasebe Meslek Mensubu, Sosyal Tabakalaşma, Sosyo- Ekonomik Statü

Jel Sınıflandırması: M41, A13, L84

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A.B.D. Doktora Öğrencisi, ucmatugba@hotmail.com

DOES BEING A MEMBER OF ACCOUNTING PROFESSION LEAD TO SOCIAL DIFFERENTIATION IN SOCIAL STRATIFICATION?

ABSTRACT

In past, social strata and classes played an important role in the formation of the social structures of a community. The best way of investigating the formation of social classes and strata is to conduct social structure analysis because social classes and strata are considered to be important parts of social structure and they can guide the society. Basically, stratification means dividing the people into groups with differing life standards and social power. There are many different variables used to evaluate this division in a society. In the present study, only the economic variables are considered. Depending on the profession they have, people are placed in a certain stratum in the social structure of the community. And one of the professions that is highly visible in the social life is the accounting. The purpose of the present study is to reveal the role of the members of the accounting profession in Muğla in the social stratification empirically based on their socio-economic status and to investigate whether being a member of accounting profession leads to discrimination in social stratification.

Keywords: Accounting Profession, Member of Accounting Profession, Social Stratification, Socio-economic Status

Jel Classification: M41, A13, L84

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze insan topluluklarını anlamada sosyal yapı çok önemli bir konu olarak görülmektedir(Giddens 2008, 340). Sosyal yapı denildiğinde, sosyal sınıflar veya sosyal tabakalaşma anlaşılmaktadır(Davis ve Moore 1945; Marx 1967; Parsons 1951; Weber 2008; Wright 1989). Özellikle sanayileşmeye, yani modern dönemlere kadar sosyal sınıflar ve sosyal tabakalaşma kavramları aynı anlama geliyormuş gibi algılanmıştır. Ancak sanayileşme ile birlikte sosyal sınıflar, tarihteki tüm sosyal tabakalaşma tarzlarından^{2*} (Davis ve Moore 1945; Marx 1967; Mosca 1939; Parsons 1964; Pareto 2005; Weber 2008; Wright 1989) farklı olarak ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak da; tüm dünyada işbölümü ve uzmanlaşmaya paralel olarak tek bir faaliyet alanı olan mesleklerin bağımsız birer meslek alanı haline gelmesi (evrensellik) ve her toplumun kendine özgü sosyo-kültürel yapısının (yerellik) olmasıdır. Bu doğrultuda

^{2*} Tarihte görülen tabakalaşma türleri olarak; kölelik, Hindistan ve Güney Afrika'daki kast sistemleri, Ortaçağ Avrupası'ndaki feodal düzen sayılmaktadır(Giddens 2008, 338-344).

sosyal sınıfların, sosyal tabakalaşmalara göre daha ekonomik, politik ve kültürel temelli olduğu düşünülebilir (Berber 2003, 224-225) fakat; sosyal tabakalaşmanın toplumda daha gözlemlenebilir, daha keskin olduğu ve sınıfları içerisinde barındırdığı da bir gerçektir.

Sosyal tabakalaşma insanların yaşamlarını, daha iyi bir yaşam için fırsatlarını, ruh sağlıklarını ve yaşamdan beklentilerini ve daha birçok konuyu nasıl şekillendireceklerine yardım etmektedir. Daha genel anlamda sosyal tabakalaşma, savaş ve barış, ekonomik büyüme, işsizlik ve enflasyon vb. gibi makro ekonomik göstergeler dolayısıyla da hükümet politikalarının üzerinde önemli etkilere sahiptir. Tabakalanmış toplum, insanların kendilerini 'daha yüksek' veya 'daha alçak' şeklinde değerlendirdikleri, aralarındaki farklılıklarla, eşitsizliklerle belirlenmektedir (Karakaya 2006, 23). Bu eşitsizlikler toplumsal yapıda katmanların belirginleşmesine neden olmaktadır ve eşitsizliğin her toplumda görülen ve açık bir şekilde ölçülebilen en önemli şekli gelir veya servettir.

Tabakalaşmanın iktisadi yönünü incelenirken servet ya da gelire bakmanın yanında, mesleğe de atıfta bulunmak gerekmektedir ancak; toplumsal tabakalaşmada mesleki değerlendirmelerde sosyo-ekonomik bölümlendirme yapılırken daha zor gözlemlenebilir olduğunu gözden kaçırmamak gerekmektedir. Burada da dikkate alınması gereken nokta mesleki rolün toplumdaki belirleyiciliğidir. Yani insanların mesleklere sahip olması onların toplumsal tabakalaşmadaki kimliklerini ne yönde etkilemektedir ya da muhasebe mesleği toplumsal tabakalaşmada üst sınıf içerisinde mi yer almaktadır?

Özetlenen bu durum toplumdaki her meslek alanında, meslek seçimlerinde ve meslek uygulamalarında kendini hissettirmektedir. Özellikle muhasebe mesleği gibi, ekonomik ve toplumsal gelişmelere paralel olarak bir bilgi sistemi haline gelen ve kendisinden de beklentileri o oranda çeşitlilik gösteren böylelikle de önemi daha da artan mesleklerde bu durumu analiz etmek bir gerekliliktir. Bu gerekliliği, yapılan çalışmalar da desteklemektedir. 1900'lerde sosyal tabakalaşmada bir katmanı ifade edebilmek için sayılı mesleki prestij çalışması yapılmıştır. Bunların en iyi bilineni ve diğer çalışmalarla da desteklenmiş olanı 1947 yılında Cecil North ve Paul Hatt danışmanlığında Chicago Üniversitesinde "National Opinion Research Center (NORC)" desteği ile yapılan ulusal meslek sayımıdır. Bu çalışmada, Amerika'daki 90 mesleğin sosyal duruşu 5 noktali ölçekte değerlendirilmektedir. Her mesleğe atanan ortalama sosyal duruş,

her mesleğin sosyal duruşunu belirlemede toplumsal konsensus olarak değerlendirilmektedir (Oakes ve Rossi 2003, 772). Bu sıralama içerisinde muhasebe mesleği 6. sırada yer almaktadır.

Bu doğrultuda, araştırmanın temel amacını, Muhasebe meslek mensubu olmanın sosyal tabakalaşmada sınıfsal farklılaşmaya neden olup olmadığının ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Araştırmanın temel sorusunu ise, “Muğla’da muhasebe meslek mensubu olmak sosyal tabakalaşmada sınıfsal farklılaşmaya neden oluyor mu?” oluşturmaktadır.

2. TEMEL KAVRAMLAR

Sosyal yapıyı, hem toplumun yapısı hem de fonksiyonları şeklinde ele alan Yapısal Fonksiyonalistler’e (Davis ve Moore 1945; Durkheim 1984; Parsons 1964) göre sosyal yapının temel öğeleri, sosyal tabakalaşmayı oluşturur. Sosyal yapının temel öğelerine göre sosyal tabakalaşma, verili bir toplumsal sistem oluşturan ve toplumsal açıdan önemli kimi konularda birbirlerine karşı davranışları ast- üst ilişkisine dayalı olan bireylerin kademeli tasnifi olarak görülmektedir. Bu noktada sosyal tabakalaşma en genel anlamıyla Kerbo (2000, 523)’nun da ifade ettiği gibi, kimin, neyi, niçin alacağını belirleyen bir sosyal ilişkiler sisteminin bulunduğu ve kurumsallaşmış, eşitsizlik ve tabakalı hiyerarşiyi içeren bir koşuldur. Bu genel tanım içerisinde 4 kavramı barındırmaktadır (Grusky 1998, 2-3):

- Eşitsizlik (Inequality): Sosyal tabakalaşma kurumsallaşmış bir eşitsizlik anlamına gelmektedir. Kurumsallaşma denildiğinde ise tabakalandırılmış hiyerarşik sistem anlatılmaktadır.
- Katılaşma (Rigidity): Sosyal tabakalaşma oldukça katı bir biçimde kurumsallaşmıştır. Bu da eşitsizliğin daha açık bir şekilde görülmesine olanak tanımaktadır.
- Atıfta Bulunan Bir Süreçtir (Ascriptive Process): Sosyal tabakalaşma temelinde insanların kontrolleri dışında olan cinsiyet, ırk, kimlik vb. gibi nitelikleri içinde barındırdığı gibi, insanların kontrol edebildikleri eğitim, gelir, meslek vb. gibi nitelikleri de içerisinde barındırmakta ve atıfta bulunmaktadır. Böylelikle bu nitelikler, insanların toplumda bulunan tabakalardaki/katmanlardaki konumlarında belirleyici olmaktadır.
- Statü (Status): Tabakalanmış toplumda insanlar kendilerini “daha alçak” ya da “daha yüksek” olarak sınıflandırabilmektedirler. Bunu yaparken de yukarıda sayılan diğer 3 belirleyici etkili olmaktadır. İnsanlar tabakalardaki

yerlerini temelinde statüleri ile belirlemekte ve sosyal hareketlilik sayesinde bu tabakalar arasında geçişler yaşanmaktadır. Geçiş sağlayan temel nitelik ise sosyo-ekonomik statüdür.

Modern toplumlarda (sanayi toplumlarında) sosyal tabakalaşma sosyal farklılığa bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal farklılık bir toplumun zaman içerisinde uzmanlaşma sürecidir. İnsanlar en eski zamanlarından beri, işlevlerin bölünmesinin daha büyük bir sosyal verimliliğe yol açtığını görmüşlerdir. Her toplumda statüler ve roller farklılaştıkça, insanların sosyal yapı içinde dağıldıkları görülür ve çeşitli statüler rollerin yardımıyla içlerini doldurur. Sosyal yapıyı oluşturan statülerin farklılaşmasına rağmen, statüler kendi içlerinde bir hiyerarşi ile sıralanırlar. Sosyal farklılık sosyal sıralanma için bir başlangıç noktasıdır. Ne zaman sosyal tabakalaşma ile karşılaşılırsa sosyal farklılaşma ortaya çıkar (Berber 2003, 225; Zanden Vander 1996,168).

Sosyal tabakalaşmanın öğeleri üzerinde yapılan çalışmalar incelendiğinde; bu çalışmalardaki kavramsal anlaşmazlıklar dikkat çekicidir ve bunların büyük bir bölümü sınıf kavramı üzerinde odaklanmaktadır. Özellikle de Marx'ın sınıf mücadelesi üzerine yaptığı çözümler diğer görüşlerin ortaya çıkmasına büyük katkı sağlamıştır. Marx'a göre sınıf denildiğinde, üretim mekanizması içerisinde yerleri aynı olan insan grubu anlaşılmaktadır. Marx, toplumun yapısını altyapı ve üstyapı şeklinde ikiye ayırmakta ve sınıflar arası üretim ilişkilerini ve üretim güçlerini tüm bilinçli yaratmaların bulunduğu altyapıyı meydana getirdiğini ileri sürmektedir. Buna göre, toplumdaki üretim ilişkilerinin bütünü aynı zamanda ekonomik yapıyı oluşturmakta ve toplumun ekonomik yapısı altyapı ile özdeş sayılmaktadır (Marx 1967, 3-10). Özetle Marx, insanların üretim faktörlerinden elde ettikleri gelirleriyle ilişkilerinin temelinde göre sosyal sınıflara ayrıldıklarını söylerken; Weber sosyal tabakalaşmayı sınıftan daha önemli bir kavram olarak kabul ettiği statü ile açıklamaktadır (Aron 1992, 9; Weber 2008). Bu noktada da, Marx'tan farklılaşmaktadır, çünkü Weber'e göre sınıf, mesleki vasıf düzeyi temelinde sosyal tabakalaşmanın bir boyutudur ve bu noktada ele alınması gerekmektedir (Karakaya 2006, 23).

Weber'in tabakalaşma üzerine yazıları önemlidir, çünkü bu yazılar insanların yaşamlarını güçlü bir şekilde etkileyen sınıfların yanı sıra tabakalaşmanın başka boyutlarını da göstermiştir. Marx ise, toplumsal tabakalaşmayı tek başına sınıf ayrımına indirgenmeye çalışırken, Weber tabakalaşmanın çözümlenmesinde Marx'ın sağladığından daha esnek bir temel ortaya

koyarak toplumsal tabakalaşmanın görünülerinden ayrı olan karmaşık, parti, statü ve sınıf etkileşimlerine dikkat çekmiştir(Weber 2008, 67).

Durkheim'e göre, sosyal tabakalaşmayı anlayabilmek için sosyal yapının "işgücü bölümlendirmesinden ortaya çıkan benzetime" veya "organik benzetime" bakmak gerekmektedir. Bu bakış açısında toplum biyolojik bir organizma gibi incelenmektedir. Bu sosyal sistem içerisinde çeşitli organlar veya bölümler, tüm toplumun yaşamını sürdürmesi ve sağlığı için farklı işlevlerle hizmet vermektedir. Bu organik benzetim, kuramcılarının sosyal sisteme bütün olarak ve toplum içerisindeki gruplar arasındaki bölünmelerden ziyade parçalarının karşılıklı ilişkilerine odaklanmalarına yol açmaktadır (Durkheim 1984, 68).

Pareto (2005,11-13), sosyal tabakalaşmayı oluşturan sınıfın, geçmişten günümüze her toplumda bulunan ve evrensel açıdan geçerliliğini ileri sürdüğü yönetici sınıfı ve yönetilen sınıf ayrımı ile ortaya koymaktadır. Giddens (2008,107) ise, sosyal tabakalaşmayı, demografik olarak kısıtlanan sosyal sınıflar içerisinde ekonomik sınıfların oluşumu "yapılaşma" süreci olarak tanımlanmaktadır. Böylece tabakalaşma, insanların ayrı gruplanmaları arasındaki yapısal eşitsizlikler olarak tanımlanabilir. Giddens, bu doğrultuda sosyal tabakalaşmanın varlık veya mülk olarak görülmesine karşı çıkmakta, tabakalaşmayı toplumdaki bireylerin cinsiyet, yaş, dinsel bağ, meslek veya askeri rütbe gibi diğer niteliklerle oluştuğunu ifade etmektedir(Giddens 2008, 340).

Goldthorpe ve McKnight (2004, 2-4) sosyal tabakalaşmada sınıfların doğmasını toplumsal ve maddi eşitsizliklere bağlamaktadır. Goldthorpe ve McKnight'in bu ayrımında iki temel öge bulunmaktadır. Bunlardan ilki bireyin pazar konumu (bireyin maaşı, iş güvenliği, yükselme beklentisi, yaşam olanakları ve maddi ödülleri), ikincisi ise toplumdaki iş konumudur (bireyin meslek içindeki yetkisi, güç ve denetim sorunları, iş yerindeki özerkliği vb.).

Sosyal tabakalaşma üzerinde çözümlene yapanların, sosyal tabakalaşma ile ilgili görüşlerini destekledikleri sosyal tabakalaşma kuramları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 1. Sosyal Tabakalaşma Üzerine Çözümleme Yapanlar ve Sosyal Tabakalaşma Kuramları

Sosyal Tabakalaşma Üzerine Çözümleme Yapanlar	Sosyal Tabakalaşma Kuramları
Marx	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşmada "Sınıf" üzerine odaklanmıştır. Sınıfı, "alt sınıf" ve "üst sınıf" olarak tanımlamıştır. İktidar Sınıf Kuramı Eleştirel Çatışma Paradigması
Weber	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşma "sınıf, parti ve statü" öğelerinden oluşmaktadır. Güç Çatışma Kuramı Eleştirel Olmayan Çatışma Paradigması
Durkheim	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşma "işgücü bölümlendirmesine" bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Eleştirel Olmayan Düzen Paradigması İşlevsel Kuram
Davis ve Moore	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşma toplumdaki bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir mekanizmadır. Modern İşlevsel Kuram
Pareto ve Mosca	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşmada "Sınıf" üzerine odaklanılmışlardır. Sınıfı, "yönetici sınıfı- elitler" ve "yönetilen sınıf" olarak tanımlamışlardır. Klasik Seçkinler Kuramı
Giddens	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşmada sınıf kavramı üzerine odaklanmıştır. Sınıfın belirlenmesinde yaş, cinsiyet, dinsel bağ, meslek ve askeri rütbe gibi değerler kullanılmaktadır.
Bourdieu	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşmayı ve sınıfı; ekonomik kapital, "sosyal kapital" ve "kültürel kapital" diye özetlenebilecek üçlü kuramsal çerçevede incelemektedir. Toplumsal aktörlerin sosyal hayata katılış biçimlerinin önemli ölçüde dahil oldukları habituslar bütününe göre belirlenmektedir¹.
Goldthorpe	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal tabakalaşma "toplumsal ve maddi eşitsizliklere" göre ortaya çıkmaktadır. Bireyin Pazar konumu ve iş konumu olmak üzere iki öge üzerinde durmuştur. Yeni Weberci bir sınıf ayrımı ortaya koyduğu düşünülmektedir. Modern Güç Çatışma Kuramı
Parsons	<ul style="list-style-type: none"> Modern İşlevsel Kuram Organik Benzetim

Kaynak: Bourdieu 2003; Davis ve Moore 1945; Durkheim 1984; Giddens 2008; Goldthorpe ve McKnight 2004; Marx 1967; Mosca 1939; Pareto 2005; Parsons 1964; Weber 2008

Yukarıdaki tablodan da açıkça görülebileceği gibi; sosyal farklılaşmanın sosyal tabakalaşmayı anlamak için bilinmesi gereken bir değişkeni, sosyal sınıfların da sosyal farklılaşmayı anlamaya yarayan bir değişkeni ifade ettiği söylenebilir. Yapılan çalışmaların da ortak özelliği budur. Her ne kadar her bir çalışma sınıfı farklı bir değişkenle ifade etmeye çalışsa da temelinde her biri sınıf kavramını, toplumsal farklılaşmayı ya da toplumsal tabakalaşmayı açıklamak için kullanmıştır.

Sanayileşme sonrası sosyal tabakalaşma üzerine yapılan araştırmalarda, sanayileşme ile birlikte mesleklerin ilgili oldukları uğraşların modern toplumlarda giderek büyüyen örgütsel alanlar haline gelmesi ve mesleklerin bir sosyal kurum olarak kabul görmeye başlaması nedeniyle,

sosyal yapının farklılaşmasında mesleklerin rolünün de bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Evetts 2003; Greenwood ve diğerleri 2002; Meyer ve Rowan 1977). Böylelikle toplumlarda mesleklerin oluşturduğu örgütsel alanlar; kültürel, tarihsel ve örgütler arası ilişkiler ağına ilişkin unsurları birleştirerek kurumsal uygulamalardaki değişimin/dönüşümün yapısını ve sürecini yorumlamada yardımcı birer değişken olarak kabul edilmiştir (Özcan ve Özkara 2004, 203). Muhasebe mesleği de bu süreçte kendine düşen görevi yerine getirmektedir. Özellikle 1989 yılından önce dağınık ve karmaşık bir uzmanlık alanı olarak varlığını sürdürürken, 1989 da gerçekleştirilen yasal düzenleme ile sosyal sistemin tanımlı bir alanı haline gelmiş ve toplumun tabakalı yapısında yerini almıştır.

En genel ifade ile meslekler bir toplumda bireylerin konumunu belirlemektedir. Toplumun tabakalı yapısı da, konumların normlar aracılığıyla standartlaşmasının sonucu, toplumdaki katmanlar (hiyerarşiler) ise, konumların normlar aracılığıyla birbirlerine bağlanmalarının sonucunda oluşmaktadır. Çünkü, bir toplumda hiyerarşiler olmadan grup ve toplum diye tanımlanan olgular, olgu olma niteliklerini kaybederek insan kalabalığı haline dönüşeceklerdir. Sonuçta toplum, bir hiyerarşiler organizasyonudur (Erol 2003, 41). Bu anlamıyla da yapıların ortaya çıkışına önemli katkılarda bulunan süreçlerdir.

Bu açıklamalar dikkate alındığında sosyal tabakalaşmanın öğeleri içerisinde, toplumsal düzende belirleyici rol oynayan mesleklerin sosyal tabakalaşma dikkate alınmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Çünkü meslekler toplumda kurumsal bir alanı oluşturmakta ve bu özellikleri nedeniyle de sosyal düzenin belirleyicisi konumuna gelmektedir. Weber'in de ifade ettiği gibi, kurumsal bir alanın oluşumunda mesleklerin yapısal-işlevsel boyutları sosyal düzenin oluşmasında birer sosyal kurum olarak algılanmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da bireylerin mensup oldukları meslekler, sosyo- ekonomik statülerinin birer göstergesi olabilmektedir.

3. MUHASEBE MESLEĞİ ve TOPLUMDAKİ YERİ

Meslek, gelir ve zenginliğin ekonomik değişkenleri olarak incelenmektedir. Yine meslek kişinin yaşamını kazanması için yaptığı temel işi açıklayan sosyal rol olarak tanımlanabilmektedir. Özellikle modern toplumların çoğu, bir şekilde üretim veya ticaretle ilişkili tabakalanmış veya ayrıntılı olarak incelenmiş meslek sistemleri ile karakterize edilmektedir. Böylelikle modern toplumlarda meslekler, toplumsal yapıyı etkileyen merkezi bir

role sahip olabilmektedir(Özkara ve Özcan 2004, 201). Üstlendikleri bu rol sayesinde de toplumun sosyo-ekonomik açıdan katmanlaşmasına yardımcı olmaktadır.

Toplumda yer alan meslekler içerisinde muhasebe mesleği de önemli bir yer tutmaktadır. Bunun temel nedeni, muhasebe mesleğinin taşıdığı mesleki sorumluluğun fazla olmasıdır. Muhasebe mesleği, işletme ile ilgili tüm tarafların ihtiyacına uygun bilgiyi üretmekle görevlidir. Muhasebe mesleğinin ürettiği bilgiler, ekonomik kaynakların dağılımı açısından büyük öneme sahiptir. Çünkü; bilgilerin bilinçli ya da bilinçsiz olarak hatalı olması ekonomik kaynakların haksız dağılımına neden olabilmektedir(Marşap 1996, 120). Bu da muhasebe mesleğinin toplumdaki yerinin belirlenmesinde önemli bir yer tutmaktadır.

Bir toplumda, bir faaliyet alanının yapılaşması ve kurumsallaşması, faaliyetin meslekleşmesi ile doğrudan ilişki kurulmasına yardımcı olmaktadır. Türkiye’de muhasebe mesleğinin kurumsallaşması 1989 yılında yürürlüğe giren 3586 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebecik Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu’nu ile ve ülkemizin en önemli kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütü olan TÜRMOB’un ve 1994 yılında TMMOB’in (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu) kurulmasıyla gerçekleşmiştir. Bu anlamıyla da muhasebe mesleği; ekonominin denetim görevini, ekonomik düzenin disiplin ve sorumluluğu içinde yerine getirmeye çaba sarf eden büyük bir mesleki örgütlenmeye kavuşmuştur.

Günümüzde dünya genelinde gerçekleşen politik, ekonomik, sosyal, teknolojik ve insani kaynak değişimlerinden etkilenmeksizin aynı kalan hiçbir meslek yoktur. Üstelik bu durum, işletmeleri hatta sektörleri birleştirmekte, yeni meslekler ortaya çıkarmaktadır. Bu değişimden muhasebe mesleği de etkilenmiş, piyasada başarılı bir şekilde rekabet edebilmek ve kamu çıkarını koruyan saygı değer ve değerli bir meslek olarak kalabilmek için değişiklikleri öngörmek ve değişikliklere liderlik edebilecek bir yapılanma içerisine girmiştir (Avder 2007, 8). Özellikle çokuluslu şirketlerin ekonomilerde belirleyici olarak yer almasının doğal sonucu olarak, uluslararası finansal raporlama standartlarına uyum zorunlu hale gelmiş, dolayısıyla da muhasebe mesleğinden beklentiler hem artmış hem de çeşitlenmiştir.

Değişim süreçleri bağlamında muhasebe disiplini değerlendirildiğinde, iş dünyasında organize etme ve yönetme fiillerinin öne çıktığı evrede

ekonomik işleyişin ve değişim hamlelerin sağlamaştırılmasının önemli bir unsuru olmuştur. Belirsizliği en aza indirmek iş dünyası açısından ne kadar gerekli ise muhasebe de iş dünyası için o derece gereklidir. Gelişen bir iş dünyası kendi özel uygulamalarına uygun muhasebe uygulamalarının da geliştirilmesi ihtiyacını doğurmuş ve muhasebe organizasyonel kültürün yapılanmasında en çok değişimin yaşandığı alan olmuştur (Sterret 2006, 444). Bu anlamıyla da muhasebe mesleği, bulunduğu çevrenin, yükümlülüklerden türemiş bir fonksiyonu yerine getirmek durumunda kalmıştır.

Muhasebe mesleğinin toplumda üstlendiği sorumluluklar arttıkça, mesleğin toplum tarafından kabulü ve önemi de aynı ölçüde artmıştır. Diğer meslek alanları gibi muhasebe mesleği de sosyal tabakalaşmada yerini almıştır.

4. LİTERATÜRDEKİ SOSYAL TABAKALAŞMA ÇALIŞMALARI

1930'lardan itibaren sosyal tabakalaşma ve sosyal yapı kavramları üzerinde özellikle sanayileşmiş ülkelerde yapılan çalışmalar artmıştır. Her araştırmadan sonra, sosyal tabakalaşmayı ifade edebilmek ya da daha ölçülebilir olmasını sağlamak için sosyal tabakalaşma ölçekleri geliştirilmiştir. Tablo 1'de de ifade edildiği gibi, sosyal tabakalaşma literatürü güç-çatışma kuramları ve işlevsel kuramlar üzerine kurulmaktadır. Güç- çatışma kuramları ve daha sonradan geliştirilen modern güç- çatışma kuramları; daha çok üretim sistemi içerisinde şekillenen sınıf yapıları üzerine odaklanmakta ve toplumdaki bireylerin ait olduğu sınıfların belirginleşmesinde üretim faktörlerine sahipliğin etkili olduğu görüşünü savunmaktadır. Oysa ki; işlevsel kuramlar temelinde toplumdaki bireylerin mesleklerinin sınıfların ya da toplumdaki tabakaların oluşumuna katkı sağladıklarını öne sürmektedir. Bu doğrultuda geliştirilen mesleki prestij çalışmalarında her mesleğin toplumun kazandırdığı bir prestije sahip olduğunu savunmaktadır. Bu prestijin değerinin ölçülebilmesi için bir kısmı kalitatif yani bir mesleğin bireylerin gözü ile değerlendirilmesi ve bir kısmı da standart ölçek olmak üzere çeşitli ölçekler geliştirilmektedir.

Bu çalışmanın temelinde de işlevsel kuram yatmaktadır. Bunun en önemli sebebi, bu kuramın savunduğu meslek değişkenidir. Meslek, bir toplumun sosyal yapısının ölçülebilir hale getirilmesinde önemli bir rol oynamakta ve toplumda her bireye mesleği düzeyinde statü yüklenmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının sosyal tabakalaşmadaki yerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın gelişimine katkı sağlayan uluslararası çalışmalar ve çalışmaların sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 2. Uluslararası Literatürdeki Sosyal Tabakalaşma Çalışmaları

Tarih	Çalışmayı Yapanlar	Literatürdeki İsmi	Veri ve Sonuçlar
1937	Robert ve Herben Lynd	Middletown in Transition	Lynds güç ve ekonomik eşitsizlik konusuna odaklanmakta ve Amerikan toplumunda fırsat eşitliği imajını ezmetmektedir.
1947	Cecil North ve Paul Hatt danışmanlığında Chicago Üniversitesi'nde yapılan çalışmalardır.	National Opinion Research Center (NORC)" desteği ile yapılan ulusal sayımdır. Literatürde adı NORC çalışmaları şeklinde geçmektedir.	90 mesleğin sosyal durumu 5 noktali ölçekte değerlendirilmektedir. Her mesleğe atanan ortalama sosyal duruş, her mesleğin sosyal duruşunu belirlemede toplumsal konsensus olarak değerlendirilmektedir.
1949	W. Lloyd Warner	Statü Karakteristikleri İndeksi (ISC)	Ekonomi ve prestij faktörleri çok önemli ve sosyal sınıf ile yakın ilişkilidir; ve bu yetenek, gelir ve para gibi sosyal ve ekonomik faktörlerin derecelenmede potansiyelleri olduğu belirlenirse, toplumun herhangi bir sosyal düzeyindeki bireylerce kabul edilir sosyal-sınıf davranışına dönüştürülmelidir.
1957	Hollingshead	Sosyal Konum İndeksi (ISP)	Deneğin sosyal konumunu belirlemek için deneğin meslek tipine ve eğitim düzeyine farklı ağırlıklar veren sosyal konum indeksi iki faktörlü bir indekstir.
1967	Blau ve Duncan	Duncan Sosyo-Ekonomik İndeksi	Mesleki Prestij Belirlenmesinde Eğitim ve Gelirin Etkisi incelenmiştir.
1967	Kahl	Sınıf Yapısı Boyutları	Sınıf yapısı boyutlarını ölçmek için 6 değişken (prestij, meslek, sahiplik, etkileşim, sınıf bilinci ve değer yönelimleri) tanımlanmıştır.
1971	Coleman	Kentsel Statü İndeksi (Index of Urban Status) (IUS)	Coleman'a göre eğitim,meslek veya gelir gibi ölçekler tek başlarına toplumun ya da kentin statü indeksini çıkartmada yetersiz kalmaktadır.
1973-1985	Stewart, Prandy and Blackburn, 1973-1980 Mitchel and Critchell, 1985	Cambridge Sosyal Etkileşim ve Tabakalama Ölçeği (Cambridge Social Interaction and Stratification Scale- CAMSIS)	CAMSIS yaklaşımına göre, bireyler sosyal olarak ölçülü bir ilişkiler ağı içerisine yerleştirilmektedir. Bu ağlar içerisinde bireyler, bu ağlardan daha uzakta bulunan kişilerle olan etkileşimlerinde nicelik ve nitelik olarak farklı sosyal, kültürel, politik ve ekonomik etkileşimlerle uğraşmaktadır.
1975	Hollingshead	Sosyal Konum İndeksi (ISP)	Daha önceden oluşturduğu iki faktörlü indeksi, dört faktörlü şekilde geliştirmiştir. Bu durumda bir bireyin sosyal statüsü; medeni durum, cinsiyet, eğitim ve meslek tipine göre ölçülerek belirlenmektedir.
1977	Donald J. Treiman	Mesleki Prestij Araştırması	Sosyal tabakalaşmayı, eğitim-meslek- gelir ilişkisine öncelik vererek açıklamaktadır.
1978	Coleman ve Rainwater	Ünsel Sınıf Tanımlaması	Coleman ve Rainwater'ın araştırmaları sınıf ve sosyal duruş gibi kelimelerin ortalama bir Amerikalı tarafından nasıl kullanıldığı ile ilgilidir. Çalışmanın sonucunda ünsel bir sınıf tanımlaması yapmaya çalışmışlardır.
1982	Kahl ve Gilbert	Sınıf Yapısı Boyutları	Sınıf yapısı boyutlarını ölçmek için 9 değişken (Meslek, Gelir, Zenginlik, Kişisel Prestij, İlişkiler, Sosyalleşme, Güç, Sınıf Bilinci, Yerini Alma ve hareketlilik ikili kavramı) tanımlanmaktadır.
1990	International National Office	ISCO-88 (International Standard Classification of Occupations)	Toplum içerisinde sosyal tabakalamayı yansıtmak amacı ile mesleki başlıkları tanımlamış, etiketlenmiş ve sınıflamışlardır.
1970-1992	Goldthorpe	Endüstriyel Ülkelerde Sosyal Hareketliliği Karşılaştırmalı Analizi- CASMIN Şeması (Comparative Analysis of Social Mobility in Industrial Countries)	Goldthorpe tabakalama şemasını hem sınıf yapısına hem sosyal hiyerarşiye odaklanan modellere bölmektedir. Sınıf yapısı, aktörlerin işgücü pazarındaki ilişkileri ile tanımlanan pozisyonu ile ilgili kavramsallaşma anlamına gelmektedir.
1985-1998	Erik Olin Wright	Sınıf Tabakalaşması (Class Stratification)	Marx ile Weber'in yaklaşımlarının her iki görünümünü birleştiren bir sınıf kuramı geliştirmiştir.
1998-2001	Desrosières ve Thévenot, 1988 Joye ve Schuler, 1996 Jones ve McMillan, 2001	İsviçre Sosyo-Profesyonel Kategoriler- CSP-CH (Swiss Socio-Professional Categories (CSP-CH))	CSP-CH meslekleri a) en yüksek eğitim düzeyine ulanan ve b) ast üzerindeki otorite ve çalışma statüsü arasındaki karışımına göre bölümlendirmektedir.
2005	De Vos	Sosyo- Ekonomik Statü Ölçeği (SES)	Brezilya'da yaptığı çalışmasında ölçeğinde üç temel değişken kullanmaktadır; eğitim, gelir ve hane ölçeği (yaşam standardı).

Kaynak: Blau ve Duncan 1967; Coleman 1978,17; De Vos 2005; Gilbert 1982, 12-14; Goldthorpe 1992; Hollinshead 1975,2-3; Karakaya 2006; Kerbo 2000, 114; Lynd ve Lynd 1937; NORC 1953; Stewart, Prandy ve Blackburn 1980; Treiman 1977; Warner 1949,39; Wright 1989; <http://ecsocman.edu.ru>; <http://www.ilo.org>

Ülkemizdeki sosyal yapı üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında ise, çalışmaların 19.yüzyılda Cumhuriyet Öncesi dönemde başlamış olduğu dikkat çekici niteliktedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar da aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 3. Ulusal Literatürdeki Sosyal Tabakalaşma Çalışmaları

Tarih	Çalışmayı Yapanlar	Literatürdeki İsmi	Veri ve Sonuçlar
19. yüzyıl	Osmanlı İmparatorluğu Maliye Nezareti	Temettuat Defterleri	İmparatorluğun sınırları içerisinde bulunan her vilayetin haneler, hanelerin kökleri, hane reislerinin meslekleri, hanelerin sahip oldukları varlıklar (hayvan ve arazi), esnafın büyüklüklerine göre gruplandırılmaları yani sosyo-ekonomik durumları kaydedilmektedir.
1942	Behice Boran	Toplumsal Yapı Çözümlemeleri	Toplumsal yapıyı incelerken üretim gücü ve ilişkileri temel almaktadır. Toplumsal hareketliliği, toplumsal yapı ve toplumsal tabakalaşma ile açıklamıştır.
1964	Mübeccel Kiray	Toplumsal Yapı Çözümlemeleri	Toplumsal yapıyı çözümlerken toplumu dört katman halinde incelemiştir.
1967	İbrahim Yasa	Toplumsal Yapı Çözümlemeleri	Toplumsal yapı toplumun elemanları, duruşları, iç ve dış ilişkileri arasındaki işbölümü ve işbirliği ile açıklanmaktadır.
1968	Tahir Çağatay	Toplumsal Yapı Çözümlemeleri	Çağatay'a göre toplumsal yapı, toplumu bütünü ile ilgili sosyal zümrelerin karşı durum takınmasını ve bununla bağlantılı toplumun bütününe alacağı biçim ve karakter etrafında cereyan eden çekişmeleri açıklamaya yarar.
1989-1992-2000	Türkiye Televizyon İzleyicileri Araştırma Kurulu – TIAK	Sosyo- Ekonomik Statü Ölçeği	Hanede yaşayan 18 yaş ve üstü kişilerin eğitim ve meslek puanları bazında, hanede en yüksek meslek ve eğitim puanına sahip (asıl geliri sağlayan varsayımı ile) kişinin eğitim ve meslek puanının toplam SES puanında kullanılıp kullanılmadığı görülmektedir. Temel kriterler, eşya sahipliği, meslek ve eğitimidir.
2004-2006	Araştırmacılar Derneği (ARDER)	Sosyo-Ekonomik Statü (SES) Ölçeği	Bu çalışma ÖDTÜ İşletme bölümünden Doç. Dr. Uğur Çağlı yönetiminde bir çalışma komitesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Türkiye toplumunun SES yapısını genel bir çerçevede saptama kabiliyeti olan, hem büyük ölçekli saha araştırmalarının ihtiyaçlarına cevap verecek olan hem de diğer sektör kullanıcıları tarafından kullanılabilir nitelikte hazırlanmıştır. Ölçek "Hane" Kavramını Esas Almaktadır. Analiz birimi hanedir. ARDER SES ölçeğinde temel alınan kriterler, hanenin eğitim ve meslek durumudur.
2000-2009	Türkiye İstatistik Kurumu - TUIK	Sosyo- Ekonomik Durum İstatistikleri	Nüfus, Demografi, Toplumsal Yapı, İş Demografisi, Gelir Dağılımı İstatistikleri sonuçlarına ulaşılmaktadır. 2002 Yılı= Eğitim İstatistikleri, Gelir Dağılımı İstatistikleri 2006 Yılı= Hane Halkı Gelir Dağılımı ve Bütçe İstatistikleri 2003 Yılı= Yaşam Memnuniyeti ve Aile Yapısı İstatistikleri Meslek= ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması International Standard Classification of Occupations, 88 İşteki Durum= ICSE – 93 Uluslararası İşteki Durum Sınıflaması, 1993 International Classification of Status in Employment, 1993

Kaynak: Alver 2001; Boran 1942; Çağatay 1968; Kiray 1999; Yasa 1967; www.devletarsivleri.gov.tr/; <http://www.arastirmacilar.org>; <http://www.tuik.gov.tr>; <http://www.auhf.ankara.edu.tr/dergiler/.../AUHF-1977-34-01-04-Cecen.pdf>; <http://www.tiak.org.tr>.

Tablo 3'e dikkatle bakıldığında, son yıllarda yapılan sosyo- ekonomik statü belirleme çalışmalarının uluslararası literatürde yapılan araştırma sonuçlarından elde edilen ölçekler yardımıyla yapıldığı görülmektedir. Bu noktada sosyal tabakalaşmayı açıklamada henüz ulusal bir ölçek geliştirilmediği söylenebilir. Alınan ölçeklerin özellikle ABD, İngiltere, İsviçre vb. gibi sanayileşmiş ülkelerin sosyal yapılarına göre geliştirilmiş olması, Türkiye gibi sanayileşmekte olan ülkelerdeki sosyal yapıyı açıklamada ne derece yeterli olacağı bir tartışma sorusudur.

5. YÖNTEM

Araştırmanın Temel Sorusunun Gelişimi

Yukarıda da ifade edildiği gibi, toplumsal tabakalaşmadaki yerini belirlemek amacıyla literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Özellikle işlevsel kuram doğrultusunda geliştirilen mesleki prestij çalışmalarında uluslararası boyutta tüm mesleklerin prestij puanları hesaplanmıştır. Mesleklerin prestij puanları dikkate alınarak da, prestijli olarak kabul eden mesleklerin mensupları toplumun tabakalaşmasında etkin rol almaktadırlar soncuna ulaşılmıştır. Çalışmanın da temel amacına yönelik olarak muhasebe mesleğinin yapılan çalışmalardaki yerlerini belirlemek amacıyla tarama yapılmış ve aşağıdaki tabloda çalışmalar özetlenmiştir:

Tablo 4. Muhasebe Mesleğinin Sosyal Tabakalaşmadaki Yerini Belirleyen Uluslararası Çalışmalar

Tarih	Çalışmayı Yapan	Çalışmanın Adı	Muhasebe Mesleğinin Yeri
1947	Cecil North ve Paul Hatt	National Opinion Research Center (NORC) Çalışmaları	Muhasebe mesleği 6. sırada yer almaktadır.
1957	Hollingshead	Sosyal Konum İndeksi (ISP)	ABD'de gelir düzeyi 100.000 dolar – 250.000 dolar arasında yer alan meslek sınıfında yer almaktadır.
1958	United National Statistical Commission	Uluslararası İşteki Durum Sınıflaması ICSE – 93 - International Classification of Status in Employment	Muhasebe mesleği “employees” olarak tanımlanan ilk ana grubun içerisinde sayılmaktadır.
1967	Blau ve Duncan	Duncan Sosyo-Ekonomik İndeksi	Onun “gelir + eğitim” formülü mesleki prestij için çok etkili bir tahmin edicisine dönüştürülmektedir. Bu, NORC meslekleri ile alınan puanlarla 0.91 oranında korelasyon değerine sahiptir. Bu durumda muhasebe mesleği 6. sırada yer almaktadır.
1973-1985	Stewart, Prandy and Blackburn, 1973-1980 Mitchel and Critchell, 1985	Cambridge Sosyal Etkileşim ve Tabakalama Ölçeği (Cambridge Social Interaction and Stratification Scale-CAMISIS)	Muhasebe mesleği, 2. ana grupta “professionals” içinde yer almaktadır.

1977	Donald J. Treiman	Mesleki Prestij Araştırması (Standard International Occupational Prestige Scale)	Muhasebe mesleği, meslekler içerisinde "professionals" olarak tanımlanan ilk katmanın 11. sırasında yer almaktadır.
1985-1998	Erik Olin Wright	Sınıf Tabakalaşması (Class Stratification)	Wright'ın Wright II Class Structure ve Wright III Class Structure şeklinde 2 sınıf tanımlaması bulunmaktadır. Bunların ilkinde muhasebeciler "expert nonmanagers" içerisinde, ikinci sıralamada ise "expert" sınıfı içerisinde yer almaktadır.
1990	International National Office	ISCO-88 (International Standard Classification of Occupations - ISCO-88)	Muhasebe mesleği, 2. ana grupta "professionals" içinde yer almaktadır.
1993	United National Statistical Commission	Uluslararası İşteki Durum Sınıflaması ICSE - 93 - International Classification of Status in Employment	Muhasebe mesleği "employees" olarak tanımlanan ilk ana grubun içerisinde sayılmaktadır.
1996-2001	Desrosières & Thévenot, 1988 Joye & Schuler, 1996 Jones & McMillan, 2001	İsviçre Sosyo-Profesyonel Kategoriler- CSP-CH (Swiss Socio-Professional Categories (CSP-CH))	Muhasebe mesleği 2. katman olan "self-employed" içerisinde yer almaktadır.
2005	De Vos	Sosyo- Ekonomik Statü Ölçeği (SES)	Muhasebe mesleği meslek tanımlamalarında birinci sırada yer alan "professionals" içerisinde yer almaktadır.

Kaynak: Blau ve Duncan 1967,120; De Vos 2005; Hollingshead 1975; Joye vd., 2002; NORC 1953; Stewart, Prandy ve Blackburn 1980; Treiman 1977; Wright 1985; <http://laborsta.ilo.org/applv8/data/icsee.html>.

Tablo 4'den de açıkça görülebileceği gibi, mesleklerin toplum içerisinde statü tanımlamalarına yönelik uluslararası çalışmalarda muhasebe mesleği meslek sınıflamalarında birinci ya da ikinci sınıf içerisinde sayılmaktadır. Çalışmalarda birinci sırada ifade edilen mesleklere "Professionals" ya da "Employees" adı verilmektedir. Bu birinci katman içerisinde yer alan meslekler, üst düzey yöneticiler, büyük ölçekte işletme sahipleri, bürokratlar, vb. sayılmaktadır. İkinci katmanda ise "Lesser Professionals" adı verilen ve geliri yıllık 100.000 dolar ile 250.000 dolar arasında değişen meslek sahipleri sayılmaktadır. Bu sıralama içerisinde muhasebe meslek mensupları yıllık gelir düzeyleri 100.000 -250.000 dolar arasında değişen grubun içerisinde sıralanmaktadır. Bu tanımlamalar genel anlamda tanımlamaları kapsamaktadır. Çünkü, yukarıdaki tablodan da görülebileceği gibi, her çalışmada, ölçeği geliştiren meslekleri kendine ait bir sırada tanımlamaktadır. Ancak her çalışmanın dikkat çekici ortak yanı, muhasebe mesleğinin sıralanan meslek grupları içerisinde ya 1. katman ya da 2. katmanda kendine yer bulmasıdır.

Uluslararası anlamda muhasebe mesleğinin toplum içerisinde algılanış düzeyinin yanında ulusal duruma bakıldığında, uluslararası ölçekler ülkemizde Türkiye İstatistik Kurumu (TUIK) tarafından aynen kabul edildiği

görülmektedir. TUIK, hane halkı fertlerinin yaptıkları iş ve mesleklerin sınıflandırılmasında ISCO–88 (International Standard Classification of Occupations) kullanmaktadır. Bu sınıflama içerisinde muhasebe mesleği 2. ana grupta “professionals” içinde yer almaktadır. Yine TUIK, mesleklerin statü tanımlamalarını yaparken de International Classification Of Status In Employment – ICSE 93 (Uluslararası İşteki Durum Sınıflaması) ölçütünü dikkate almıştır. Bu sınıflama içerisinde de muhasebe mesleği 1. sınıf “employees” içerisinde tanımlanmıştır(www.tuik.gov.tr; <http://www.ilo.org>).

Bu açıklamalar doğrultusunda, araştırmanın temel amacına uygun araştırma sorusu; “Muhasebe Meslek Mensubu Olmak Sosyal Tabakalaşmada Kişiyi Farklı Bir Tabakaya Geçişini Sağlıyor Mu?” şeklinde belirlenmiştir.

5.2. Örneklem

Türkiye’de bulunan muhasebe meslek mensuplarının sayıları incelendiğinde, son 14 yıl içerisinde yaklaşık iki kat artış meydana gelmiştir. Türkiye’de 1995 yılından 2009 Temmuz dönemine kadar mesleki yeterlilik sınavı sonrası meslek mensuplarının dağılımına yönelik TÜRMOB’un yaptığı istatistiki dağılıma baktığımızda, 1995 yılında 41.769 olan meslek mensubu sayısı bugün 78.346 olarak belirtilmiştir(<http://www.turmobil.org.tr>).

Yani son 14 yıl içerisinde meslek mensuplarının sayıları yaklaşık iki katına çıkmıştır. Bu da mesleğin daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Araştırmanın yapıldığı Muğla ili Merkez ilçeye bakıldığında ise, 75 tane Serbest Muhasebeci (SM), 83 tane Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM), 5 tane Yeminli Müşavir olduğu görülmektedir(<http://www.msmmm.org.tr>). Böylelikle araştırmanın ana kütesini toplam 163 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın ana kütesinin tamamı örneklem olarak kabul edilmiştir. Ancak, araştırmaya 93 kişi katılmıştır.

Araştırmaya katılan 93 kişinin yaş ortalaması, 42.4 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılanların, 16’sı kadın, 77’si erkek muhasebe meslek mensubudur. Araştırmaya katılanların 43 tanesi SMMM, 50 tanesi SM’dir ve bunların %87’si üniversite mezunu, %13’ü yüksek lisans mezunudur.

5.3. Veri Toplama Tekniği

Çalışmanın verileri anket yöntemiyle toplanmıştır. Anket 5’li likert ölçeğine göre düzenlenmiş; 29 ifade ile demografik sorulardan oluşan 7 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Anket formu EK-A’da sunulmuştur. 29 ifadeye ilişkin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Analiz bulgusuna göre Cronbach Alfa Değeri 0.661’dir. İfade toplam istatistikleri tablosundan hareketle 8. ifade

çıkarılmıştır. Böylece 28 ifadeden oluşan ölçeğin güvenilirliği 0.776'tır. Yapılan istatistiksel analizler izleyen bölümde sunulmuştur.

Ölçek ifadelerinden kapsam geçerliliğine göre farklı boyutlar oluşturulmuştur. Bu boyutlar (i) meslek mensubunun sosyal tabakalaşma algısı, (ii) kişinin sosyal tabakalaşmayı gelire açıklaması, (iii) muhasebe mesleğine ilişkin prestij algısı, (iv) kişinin mesleğinin onun sosyal olarak statüsüne etki algısı ve son olarak (v) kişinin mesleğinin sağladığı maddi kazanımının kendi sosyal sınıf değişimi algısı olarak ifade edilebilir. Bu boyutların skorları ifadelerin aritmetik ortalamaları ile tespit edilmiştir. i. boyut ifadelerden 1., 2. ve 9.'nun aritmetik ortalamasıdır. ii. boyut ifadelerden 3., 4., 5., 7., 8., ve 11.'nin aritmetik ortalamasıdır. iii. boyut ifadelerden 10., 12., 13., 14., 15., ve 27.'nin aritmetik ortalamasıdır. iv. boyut ifadelerden 16., 17., 18., 20., 21., 22., 23., 25., 28., ve 29.'nun aritmetik ortalamasıdır. v. boyut ifadelerden 19., 24. ve 26.'nin aritmetik ortalamasıdır. Bu boyutlar arasında ve boyutlarla demografik değişkenler arasında yapılan istatistiksel analizler izleyen bölümde sunulmuştur.

5.4. Bulgular

Boyutları arasındaki ilintileri görmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz çıktısı aşağıdaki çizelgede görülmektedir

Tablo 5. Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Değişkenler	Ortalama	S.D.	1	2	3	4	5	6
1. Yaş	35.22	5.200						
2. Servet	372.58	150.996	0.753(**)					
3. Sosyal Tabakalaşma Algısı	4.3978	0.17895	0.137	-0.088				
4. Sosyal Tabakalaşmanın Gelire Açıklanması	3.7975	0.31837	0.262(*)	0.079	0.550 (**)			
5. Prestij Algısı	3.8853	0.33512	-0.198	0.114	-0.902 (**)	-0.803 (**)		
6. Mesleğin Sosyal Statüye Etki Algısı	3.6965	0.47457	0.037	0.251(*)	-0.601 (**)	-0.119	0.557 (**)	
7. Maddi Kazanımın Sosyal Sınıf Değişim Etki Algısı	3.8100	1.00650	0.147	0.342 (**)	-0.173	0.442 (**)	0.071	0.764 (**)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

N=93.

Tablodan görüldüğü üzere yaş değişkeni ile kişinin meslek süresince edinmiş olduğu servet miktarı arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilinti bulunmaktadır. Düşük seviyede olsa da yaş ile kişinin sosyal tabakalaşmayı

gelirle açıklaması arasında pozitif bir ilinti vardır. Yani katılımcıların yaşı arttıkça sosyal tabakalaşmanın gelirle açıklanmasına ilişkin olumlu kabul tutumları artmaktadır. Servet değişkeni ile mesleğin sosyal statüye etki algısı (iv. boyut) ve maddi kazanımın sosyal sınıf değişim etki algısı (v. boyut) arasında düşük de olsa pozitif bir ilinti olduğu görülmektedir. Sosyal tabakalaşma algısı (i. boyut) ile sosyal tabakalaşmanın gelirle açıklanması (ii. boyut) arasında orta düzeyde pozitif bir ilinti olduğu, mesleğin prestij algısı (iii. boyut) ile arasında yüksek derecede negatif bir ilinti ve mesleğin sosyal statüye etki algısı (iv. boyut) ile arasında orta düzeyde negatif bir ilinti olduğu bulgulanmıştır. Sosyal tabakalaşmanın gelirle açıklanması boyutu (ii. boyut) ile mesleğin prestij algısı (iii. boyut) arasında yüksek derecede negatif bir ilinti, maddi kazanımın sosyal sınıf değişim etki algısı boyutu (v. boyut) arasında orta derecede pozitif bir ilinti olduğu görülmektedir. Mesleğin prestij algısı (iii. boyut) ile mesleğin sosyal statüye etki algısı arasında (iv. boyut) orta seviyede pozitif bir ilinti olduğu görülmektedir. Son olarak, mesleğin sosyal statüye etki algısı (iv.boyut) ile meslekten sağlanan maddi kazanımın sosyal sınıf değişimine etki algısı (v. boyut) arasında yüksek derecede pozitif bir ilinti olduğu görülmektedir.

İzleyen analiz çıktısında cinsiyete göre bahsi geçen boyutlar arasında farklılık olup olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Bağımsız Gruplar t-Testi

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
Sosyal Tabakalaşma Algısı	.736	.393	-5.296	91	.000	-.22890	.04322	-.31475	-.14304
			-5.056	20.776	.000	-.22890	.04527	-.32311	-.13468
Sosyal Tabakalaşmanın Gelirle Açıklanması	25.473	.000	1.963	91	.053	.16910	.08615	-.00202	.34022
			3.834	88.806	.000	.16910	.04410	.08147	.25673
Prestij Algısı	42.199	.000	2.383	91	.019	.21402	.08982	.03560	.39243
			4.695	89.737	.000	.21402	.04559	.12345	.30458
Mesleğin Sosyal Statüye Etki Algısı	36.097	.000	.880	91	.381	.11490	.13055	-.14442	.37421
			1.613	77.202	.111	.11490	.07125	-.02698	.25678
Maddi Kazanımın Sosyal Sınıf Değişim Etki Algısı	1.768	.187	2.540	91	.013	.68236	.26869	.14864	1.21608
			2.871	24.966	.008	.68236	.23769	.19280	1.17192

Analiz tablosu yorumlanırken dikkate alınan ilk husus Levene Testi anlamlılık değerleridir. Sosyal tabakalaşma algısının (i. boyut) Levene Testi anlamlılık değeri 0,05'ten büyük olduğu için varyansların eşitliği kabulü satırındaki anlamlılık değeri dikkate alınır. Bu değer 0,05'ten küçük olduğu için (0,000) gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık söz konusudur. Sosyal tabakalaşmanın gelirle açıklanması boyutunda (ii. boyut) Levene test istatistiği anlamlılık değeri 0,05'ten küçük olduğu için (0,000) varyansların eşit olmadığı kabulü satırındaki anlamlılık değeri dikkate alınır. Bu değer 0,05'ten küçük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Mesleğin prestij algısı boyutu (iii. boyut) içinde Levene Test istatistiği anlamlılık değerine göre varyansların eşit olmadığı kabulü satırındaki anlamlılık değeri dikkate alınır. Bu değer de 0,05'ten küçük olduğu için cinsiyete göre mesleğin prestij algısında bir farklılık söz konusudur. Mesleğin sosyal statüye etki algısında (iv. boyut) Levene testi değerine göre bu boyutta da varyansların eşit olmadığı kabulü satırındaki anlamlılık değerine bakılır. Tablodan görüleceği üzere bu değer 0,05'ten büyük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farklılık söz konusu değildir. Gruplar arasında farklılığını araştırdığımız son boyut kişinin mesleğinden sağladığı maddi kazanımın sosyal sınıf değişim etki algısıdır (v. boyut). Bu boyutun Levene testi anlamlılık değeri 0,05'ten büyüktür. Varyansların eşit olduğu kabulü satırındaki t testi anlamlılık değeri 0,05'ten küçük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur. Boyutların gruplar arası farklılıklarının nedeni aşağıdaki çizelgeden anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Grup İstatistikleri

	Cinsiyet	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Sosyal Tabakalaşma Algısı	Kadın	16	4.2083	.16667	.04167
	Erkek	77	4.4372	.15541	.01771
Sosyal Tabakalaşmanın Gelirle Açıklanması	Kadın	16	3.9375	.08333	.02083
	Erkek	77	3.7684	.34109	.03887
Prestij Algısı	Kadın	16	4.0625	.08333	.02083
	Erkek	77	3.8485	.35580	.04055
Mesleğin Sosyal Statüye Etki Algısı	Kadın	16	3.7917	.16165	.04041
	Erkek	77	3.6768	.51494	.05868
Maddi Kazanımın Sosyal Sınıf Değişim Etki Algısı	Kadın	16	4.3750	.83333	.20833
	Erkek	77	3.6926	1.00404	.11442

Tablodan görüleceği üzere sosyal tabakalaşma algısı boyutunda erkekleri ortalaması kadınların ortalamasından daha yüksektir. Sosyal

tabakalaşmanın gelire açıklanması boyutunda ise kadınların ortalaması erkeklerin ortalamasından daha yüksektir. Prestij algısı ortalaması kadınların erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Maddi kazanımın sosyal sınıf değişim etki algısı boyutunda yine kadınların boyut ortalamalarının erkeklerin ortalamaların yüksek olduğu görülmektedir.

5. TARTIŞMA VE İLERİKİ ARAŞTIRMALAR İÇİN ÇIKARIMLAR

Literatürdeki uluslararası çalışmaların ortak yanı, her çalışmada sınıf gibi soyut bir kavramın ölçülebilir bir değişkene dönüştürülmesi nedeniyle kavramın işlevselleşmiş olmasıdır. Artık bu kavram, açık ve somut bir biçimde deneysel araştırmalarla sınanabilir hale gelmiştir. Böylelikle sınıfsal yapının haritasında çıkarmada sınıf şemaları kullanıma elverişli bir biçime dönüşmüştür. Sınıf şemalarının en önemli ortak özelliği ise meslek yapısı üzerinde odaklanmasıdır (Giddens 2008, 350). Yapılan çalışmalarda meslek sınıflamalarına başvurmadaki en önemli neden, kapitalizm ve sanayileşmenin etkisiyle uzmanlaşmanın artması ve karmaşık toplum yapılarının değerlendirilmesinde en ölçülebilir değişkenin meslekler olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü; aynı meslekteki bireyler toplumsal avantajlara veya dezavantajlara, yaşam olanaklarına ve sürdürülebilir yaşam biçimlerine göre farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle mesleki yapı sınıfsal yapının anlaşılmasında ve tabakalaşmanın anlaşılmasında temel değişken olarak ele alınabilmektedir. Muhasebe mesleği de sınıfsal yapının belirginleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Tablo 4'den de net olarak görülebileceği gibi, muhasebe mesleği yapılan araştırmalardaki meslek tanılamalarında ilk sıralarda yer almaktadır. Bu durum mesleğin hem toplumda önemli bir yer alması hem de kurumsallaşmış olması ile açıklanmaktadır. Çünkü; meslek alanı ne kadar kurumsallaşmış ise mesleğin sosyal tabakalaşmadaki yeri de o oranda daha ölçülebilir olmaktadır.

Sosyal tabakalaşma çalışmalarının ulusal literatürdeki durumu değerlendirildiğinde ise; sosyal tabakalaşma kavramından önce çalışılması gereken temel konunun sınıf kavramının nasıl tanımlanması gerektiğidir. Eğer ülkemizde sınıf tanımından sadece mesleki statü anlaşılıyorsa o zaman öncelikle bir meslekler sınıflandırması üzerinde çalışılmalı daha sonra bilgi toplanan kişilerin bu meslek kategorilerine yerleşip yerleşmediğini açılayarak bir meslekler indeksi geliştirilmelidir. Çünkü; uluslararası literatür mesleği sınıfın temel değişkenlerinden birisi olarak tanımlayarak sosyal tabakalaşmayı açıklayan ölçekler geliştirmektedir. Dolayısıyla uluslararası literatürden alınan ölçeklerin, Türkiye'deki sosyal yapıyı açıklamada ne

kadar yeterli olduğu tartışılır durumdadır. Bu durumda muhasebe mesleği uluslararası literatürde yer alan sosyal katmandaki yerinin aynısının Türkiye için de söylenmesi çok gerçekçi olmayabilir.

Analiz bulgularına bakıldığında, Tablo 5'deki sosyal tabakalaşma algısı ile mesleğin prestij algısı arasında yüksek düzeyde negatif korelasyonun olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda, sosyal tabakalaşma algısının tek başına prestij açıklamasında yetersiz kaldığı sonucuna varılmaktadır. Yani meslek prestiji bir toplumda sınıf yapılarını açıklamada tek başına yeterli değildir. Araştırmanın sonuçlarını Lipset ve Bendix'in 1951 yılında yaptıkları çalışmada (Social Status and Structure) desteklemektedir. Bir mesleğin prestijini, meslek örgütlenmesi içerisinde kontrol, güç, iktidar gibi değerler dikkate alınarak açıklanması (Homans 1980) gerekmektedir.

Yine analiz bulgularında "Sosyal Tabakalaşmanın Gelirle Açıklanması ile Mesleğin Prestij Algısı" arasında yüksek düzeyde negatif korelasyon olduğu gözlenmiştir. Bu sonuca yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde Schooler ve Schoenbach'ın yaptıkları çalışma verilerine ulaşılmıştır. Schooler ve Schoenbach, 1994 yılında ABD, Japonya ve Polonya'da yaptıkları sosyal yapı araştırmalarında mesleki prestij azaldıkça gelirin bazı durumlarda arttığını ortaya çıkarmışlardır. Bunun nedenini ise, sosyal yapının gelirle açıklanmasının tek başına mesleki prestije değil eğitim, baba mesleği, ırk, cinsiyet, psikolojik nedenler, kişinin sosyal ilişkileri gibi değişkenlerle ölçülmesi gerekliliğidir.

Tablo 6 ve 7 incelendiğinde kadın meslek mensuplarının, erkek meslek mensuplarına göre, meslek prestij algılamaları ortalamalarının yüksek çıktığı görülmektedir. Bunun nedenlerini ise aşağıdaki gibi sıralamak mümkün olabilir:

- Erkekler akademik ve atletik başarımlar gibi araçsal amaçları daha fazla önemsemeye odaklanırken, kadınlar kendilerini erkeklere göre daha dışsal değerlendirmekte, diğer insanları hoşnut etmek ve diğerleri tarafından beğenilmek istemektedirler (Turner&Turner 1999).
- Genel olarak toplumlarda kadınların erkeklere göre daha zor mesleki kariyer gelişimleri olduğu söylenebilir (Cam Tavan Etkisi).
- Muğla gibi çalışma imkanı kısıtlı ekonomik yapıya sahip illerde özellikle meslek sahibi olmak bayanlar için mesleki prestije daha fazla olumlu değer yüklemelerine neden olabilir

Bundan sonra yapılacak çalışmalara ilişkin çıkarımların en başında, uluslararası ölçeklerin doğrudan alınıp uygulanması yerine, sınıf tanımı üzerinde temel konsensus sağlandıktan sonra mesleklerin prestij ölçümlerinin Türkiye şartları dikkate alınarak (gelir, çalışma konumu, çalışan kesim ve çalışmayan kesim) yeni ölçek geliştirilerek açıklanmaya çalışılması gelmektedir. Ayrıca, Meslek mensubunun kendini hangi sosyal sınıfta konumlandığı kontrol değişkeni olarak araştırmada yer almalıdır. Çünkü kendini sosyal yapı içindeki konumlandırması mesleği ile birlikte kendini konumlandırmasından farklıdır. Böylece kişinin kendi mesleğinden duyduğu sosyal kazanımlarına ilişkin algısı (statüyü olumu etkileme) ile toplumda var olan sosyal tabakaları algılaması arasındaki ilişkinin daha iyi açıklanmasına yardımcı olacaktır. Son olarak, mesleğin sosyal statüye etki algısı arttıkça yani meslekten dolayı sosyal kazanımları arttıkça kişinin toplumsal tabakaları algılamasının azalması sonucunun, kişinin kendine göre sosyal tabakaları değerlendirmesinden dolayı mı olduğuna açıklık getirmek gerekmektedir. Bunun için de, örnekleme katılanların sosyal tabakalaşma algısı ölçülürken kendini bu değerlendirme dışında bırakması sağlanmalıdır.

5. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmanın ilk sınırlılığı; araştırma boyutlarının faktör analizi neticesinde oluşturulmamasıdır. Yapılan faktör analizinde ifadelerin faktör yüklenimleri bazı ifadeler için iyi gözükse de bazı ifadelerin yüklenimleri kötüdür. Örneklem sayısının yetersiz olması bunda en önemli etkidir.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ankete katılan bayanların sayısının 30'un altında olmasıdır.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı da örneklem kitlesinin olasılık temelli bir yöntemle seçilmemesidir. Örneklem kolayda veya bir başka tabirle uygun örnekleme yoluyla seçilmiştir. Fakat örneklem, ana kitlenin 0,57'sini oluşturduğu için ana kitlenin olasılık temelli seçilmemesi nedeniyle karşılaşılabilecek risklerin etkisinin az olduğu varsayılabilir.

Araştırmanın ilerisi için daha yüksek sayıda bir örneklem temelinde belirtilen ilişkilerin etkileşimine bakılacak ve boyutları oluşturduğumuz ifadelerin ölçümünün geçerlik analizi için uzman görüşüne başvurulacaktır.

KAYNAKÇA

- Alver, K(2001). Türk Sosyolojisinde Amerikan Sosyolojisi Etkileri (Başlangıç Dönemi), <http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php>
- Aron, R (1992) Sınıf Mücadelesi, Çeviren: Erol Güngör, Dergah Yayınları, İstanbul.
- Avder,E(2007)“Geçmişten Günümüze Muhasebe Mesleği”, <http://www.muhasabetr.com> (Erişim Tarihi:18.06.2009)
- Berber, Ş(2003). “Modern Bir Olgu Olarak Sosyal Sınıflar”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya.
- Blau, P.M. ve O.D. D(1967) The American Occupational Structure, John Wiley&Sons, Inc. New York, London, Sydney.
- Boran, B (1942) “Sosyoloji Anlayışında İkilik”, Aü Dtcf Dergisi,Cilt 1, Sayı 3.
- Bourdieu P (2003) Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Coleman R.P (1983). “The Continuing Significance Of Social Class To Marketing”. Journal Of Consumer Research. Dec. Vol. 10.
- Çağatay,T (1968) “Modern Aile Ve Sosyal Problemleri”, <http://Dergiler.Ankara.Edu.Tr/Dergiler/34/969/11931.Pdf>
- Davis, K. ve W.E Moore, (1945) “Some Principles Of Stratification”. American Sociological Review. Apr. Vol.10. Issue.2.
- DE VOS, S. (2005) “Indicating Socioeconomic Status Among Elderly People in Developing Societies: an Example From Brazil”. Social Indicators Research. Vol. 73.
- Durkheim, E. (1984) “The Division Of Labour İn Society”. London: Macmillan Press.
- Erol, M. (2003) “Sosyal Entropi'nin Verimlilik Üzerindeki Etkileri”, C.Ü. İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1.
- Evetts, J. (2003) “The Construction Of Professionalism İn New And Existing Occupational Context: Promoting And Facilitating Occupational Change” International Journal Of Sociology And Social Policy, 23(4).
- Giddens, A (2008) Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Gilbert, D. ve J.A. Kahl. (1982) “The American Class Structure: A New Synthesis”. Wadsworth Publishing Company, Belmont, California A Division Of Wadsworth, Inc.
- Goldthorpe, J.H. ve Mcknight A.(2004) “The Economic Bases Of Social Class”. Caspaper, February.
- Goldthorpe, J.H. (2002) “Occupational Sociology, Yes: Class Analysis, No: Comment On Grusky And Weeden’s Research Agenda”. Acta Sociologica. Vol. 45.
- Greenwood, R. ve C. R. H (1996) “Understanding Radical Organizational Change: Bringing Together The Old And New Institutionalism”, Academy Of Management Rewiew, 21 (4).
- Grusky B.,David.(1998)“SocialStratification”, <http://Www.inequality.Cornell.Edu/>

[Publications/Working_Papers/Grusky2.Pdf](#), (Erişim Tarihi:20.06.2009)

Hollingshead, A.B. (1975) "Four Factor Index Of Social Status", Unpublished Working Papers, http://www.Yale.Edu/Sociology/Faculty/Docs/Hollingshead_Socstat4factor.Pdf

Homans, GC (1980) "Prestige or Status?", *Contemporary Sociology: A Journal of Reviews*, Volume 9, March.

Joye, D., M.M. Bergman. ve M. Budowski.(2002). "Technical Report Of The Swiss Household Panel: Recodification Of Variables For Five Social Stratification Schemas". Neuchatel.

Karakaya, B (2006) *Sosyal Tabakalaşma Kuramlarının Türkiye'deki Sosyo-Ekonomik Statü Bölümlendirme Çalışmalarıyla Etkileşimi, Marmara Üniversitesi, S.B.E., İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi Ve Pazarlama Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.*

Kerbo, H.R.(2000) *Social Stratification And Inequality*, Mc Graw Hill Companies: Boston Burr Ridge, Il Dubugue, Ia Madison, Wı New York, San Francisco, St.Luis Bangkok, Bogota Caracas Lisbon, London, Madrid, Mexico City, Milan. New Delhi, Seoul, Singapore, Sydney, Teipei, Toronto.

Lipset, SM ve R Bendix.(1951) "Social Status and Social Structure : A Re-examination of Data and Interpretations", *British Journal of Sociology*, Vol. 2, No. 3, September.

Kıray, M, B.(1999) "1940'lı Yılların Türk Sosyal Bilimcileri: Behice Boran", *Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme İç., Bağlam Yayınevi, İstanbul*

Lynd, R. ve H. Lynd. (1937). "Middle Town in Transition", Newyork: Harcourt Brace Jovanovich.

Marşap, B(1996). "Muhasebe Mesleği Fonksiyonları ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri", *Yaklaşım Dergisi*, Sayı:37.

Marx, K(1967). *Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri*, Çeviren: Mihri Belli, Sol Yayınları, İstanbul.

Meyer, J. W. ve B. R(1977). "Institutionalized Organizations: Structures As Myth And Cerenomy", *American Journal Of Sociology*, 83(2).

Mosca, G (1939), *The Rulling Class*, New York: Mcgraw Hill.

Norc (National Opinion Research Center). (1953) "Jobs And Occupations: A Popular Evaluation". In *Class, Status And Power*, Edited By Reinhard Bendix And Seymour M. Lipset. Glencoe, Ill.: Free Press.

Oakes, J. M. ve P.H., Rossi. (2003) "The Measurement Of Ses İn Health Research: Current Practice Ans Steps Toward A New Approach", *Social Science And Medicine*, 56.

Özkara, B ve Kerim, Ö (2004) "Bir Kurumsal Alanın Doğuşu Ve Evrimi: Türkiye'de Muhasebenin Meslekleşme Süreci", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2.

Pareto, Vilfredo, (2005) *Seçkinlerin Yükselişi Ve Düşüşü, Kuramsal Bir Sosyolojisi*

Uygulaması, Çeviren: Merve Zeynep Doğan, Doğu Batı Yayınları, Ankara.

Parsons, T. 1964. *Essays In Sociological Theory*, New York:Free Press.

Schooler C ve C Schoenbach. (1994). "Social class, occupational status, occupational self-direction, and job income: A cross -national examination", *Sociological Forum*, Volume 9, Number 3, September.

Sterrett, J.E. (2006) "Birinci Dünya Muhasebeciler Kongresi Açılış Konuşması, Muhasebe İle İlgili Dünya Kongreleri Ve Türkiye Muhasebe Kongre Ve Sempozyumları", İsmmmo Yy., Yayın No: 67, İstanbul.

Stevart, A., K. Prandy ve R.M. Blackburn. (1973) "Measuring The Class Structure", *Nature*, Oct. Vol. 245.

Treiman, D.J. (1977) *Occupational Prestige in Comparative Perspective*, New York:Academic Press.

Turner, HA ve RJ Turner.(1999) "Gender, Social Status, and Emotional Reliance", *Journal of health and social behavior*, Vol. 40, No. 4, December.

Warner, W. L(1960) "Social Class in America The Evaluation Of Status, Amerika: Harper&Row, Publishers.

Weber, Max. (2008) *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, Ayraç Yayınları, İstanbul.

Wright, E.O. (1989) "The Comperative Project On Class Structure And Class Consciousness: An Overview", *Acta Sociologica*, V.32.1

Zanden Vander, J.(1996) *Sociology: The Core*, New York: Mc Graw Hill Inc.

<http://www.arastirmacilar.org> (Erişim Tarihi: 02.05.2009)

<http://www.auhf.ankara.edu.tr/dergiler/.../AUHF-1977-34-01-04-Cecen.pdf>; (Erişim Tarihi: 12.08.2009)

<http://www.devletarsivleri.gov.tr>(Erişim Tarihi: 02.05.2009)

http://ecsocman.edu.ru/images/pubs/2003/01/25/0000042173/e_mb_di_comparing.pdf(Erişim Tarihi: 07.08.2009)

<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/class/icse.htm>(Erişim Tarihi: 02.05.2009)

<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf> (Erişim Tarihi: 12.08.2009)

<http://laborsta.ilo.org/applv8/data/icsee.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2009)

<http://www.msmmo.org.tr> (Erişim Tarihi: 02.05.2009)

<http://www.swisspanel.ch/documents/sidos/indicateurs-position-sociale-en.pdf> (Erişim Tarihi: 02.05.2009)

<http://www.tiak.org.tr> (Erişim Tarihi: 15.05.2009)

<http://www.tuik.gov.tr>(Erişim Tarihi: 23.05.2009)

<http://www.turmob.org.tr>(Erişim Tarihi: 17.07.2009)

EK- A: ANKET FORMU ÖRNEĞİ**Sayın Katılımcı;**

İzleyen anket, “Muhasebe Meslek Mensubu Olmanın Sosyal Tabakalaşmadaki Rolü: Muğla İlinde Ampirik Bir Araştırma” isimli araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. İfadelere verdiğiniz yanıtların doğruluğu veya yanlışlığı söz konusu değildir. Siz ne düşünüyorsanız veya ne hissediyorsanız doğru yanıt odur. Bir ifadeye katılıp katılmama derecenize göre o ifadenin karşısındaki kutucuğa X işareti koyunuz. Katılımınız için teşekkür eder saygılarımı sunarım.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Türkiye’de sosyal sınıflar vardır.					
Sosyal sınıf, yaşam tarzları bakımından insanlar arasındaki farklılıklar anlamına gelmektedir.					
Bir toplumda bireyler arasında gözlemlenen gelir bakımından eşitsizlikler sosyal tabakalaşmaya neden olmaktadır.					
Sosyal sınıfı, sahip olduğumuz gelir miktarı belirler.					
Eğer fazla miktarda maddi kazanç sağlıyorsanız sosyal olarak üst sınıftansınızdır.					
Ücretli çalışan veya fakir insan (alt- sınıf), parası olanlar anlamındadır, farklı gördüğümüz toplum anlamındadır.					
Bir bireyin toplumdaki yerinin belirlenmesinde, sahip olduğu mesleğin önemi vardır.					
Bir bireyin toplumdaki yerinin belirlenmesinde, elde ettiği gelirin önemli bir rolü yoktur.					
Toplumda genellikle gelir anlamda bir eşitsizlik vardır.					
Muhasebe mesleği toplumda önemli bir meslek durumdadır.					

Ücretli çalışanlar, sosyal tabaka içinde daha aşağıda konumdadırlar.					
Muhasebe meslek mensuplarını, toplumda üst sınıf olarak algılarım.					
Muhasebe mesleğinin iyi gelir getiriyor olması bu mesleğin seçiminde önemli yer tutmaktadır.					
Muhasebe mesleği, prestijli bir meslektir.					
Muhasebe meslek örgütünün çalışmaları, muhasebe mesleğinin toplumdaki rolünün artmasında etkilidir.					
Bir muhasebe meslek mensubu olmak benimde toplumdaki önemimi arttırdı.					
Toplumdaki diğer bireylerin bana ilgi göstermesi ya da önemsemesi muhasebe meslek mensubu olmama bağlıdır.					
Muhasebe meslek mensubu olmamdan dolayı, hem kamu kurumlarda hem de özel kurumlarda çok fazla tanıdığım oldu.					
Muhasebe meslek mensubu olmak, benim gelir düzeyimde bir artışa neden oldu.					
Muhasebe meslek mensubu olmamdan dolayı toplumun bana bakış açısı olumlu anlamda değişmiştir.					
Muhasebe meslek mensubu olmam, farklı sosyal çevrelerde yer edinmemi sağlamadı.					
Mesleğim sosyal ilişkiler ağımlı geliştirmiştir.					
Muhasebe mesleği benim sosyal olarak daha üst olarak nitelendirebileceğim bir sınıfta yer edinmemi sağladı.					
Muhasebe meslek mensubu olduktan sonra, sahip olduğum mal varlığında önemli bir artış gerçekleşti.					
Muhasebe mesleğinde başarılı olmak, kişinin sosyal ilişkilerinde daha üst düzey ilişkiler kurmasını yardımcı olur.					

Muhasebe meslek mensubu olmamdan dolayı daha lüks yaşamaya başladım.					
Muhasebe meslek örgütü, mesleğin toplumdaki konumuna katkı sağlamaktadır.					
Muhasebe mesleği, sosyal açıdan daha nitelikli kişilerle ilişki kurmama olanak sağladı.					
Bu meslek şu anki konumumu sağlamamda çok önemli katkı sağlamıştır.					

Yaşınız:

Cinsiyet:

Eğitim:

Unvan:

Bu işe başlamadan önceki servetinizi 100 birim kabul edersek şu anki servetiniz kaç birimdir

Yaşadığınız ev size mi ait

Yaşadığınız evin türü nedir? (Daire mi müstakil mi?)

.....